

DOI: [10.26565/2786-4995-2025-2-16](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2025-2-16)
УДК 339.727.22(477):061.1ЄС"364"

Тоцька Олеся

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
вул. Винниченка, 28, м. Луцьк, 43021, Україна,
асоційований дослідник,
Французький дослідницький центр гуманітарних і соціальних наук CEFRES,
UAR 3138 CNRS–MEAE, м. Прага, Чеська Республіка
e-mail: totska.olesia@vnu.edu.ua
ORCID ID: [0000-0003-4748-2134](https://orcid.org/0000-0003-4748-2134)*

Бурець Олександра

*здобувач вищої освіти спеціальності
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
вул. Винниченка, 28, м. Луцьк, 43021, Україна,
e-mail: burets.oleksandra2023@vnu.edu.ua*

Іноземне інвестування та фінансова підтримка України країнами ЄС в умовах військового стану

Анотація. До початку повномасштабного вторгнення росії в 2022 р. Україна активно працювала над покращенням інвестиційного клімату й інтеграцією в європейські економічні структури. Однак війна суттєво змінила ситуацію, поставивши нові виклики перед іноземними інвесторами. Мета дослідження – проаналізувати іноземне інвестування та фінансову допомогу Україні країнами Європейського Союзу (ЄС) в умовах військового стану, визначити основні тенденції та виклики, а також вивчити можливості для залучення інвестицій у стратегічні сектори економіки України.

У межах дослідження проведено аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну країнами світу та ЄС в 2015–2024 рр. Визначено, що піки інвестування припадали на 2019 і 2021 рр., відтік капіталовкладень – на 2015, 2020 (загалом і з ЄС) і 2022 рр. (з ЄС). У 2023–2024 рр. спостерігалось поступове відновлення іноземного інвестування. Динаміка ПІІ з країн ЄС мала майже ідентичну динаміку до їх сумарного обсягу, окрім 2017 р. Частка ПІІ з країн ЄС у загальній сумі ПІІ є надзвичайно великою – 76,91 % в 2024 р.

Найбільший сумарний обсяг ПІІ за 2022–2024 рр. в Україну спостерігався з восьми країн ЄС: Кіпру, Нідерландів, Люксембургу, Франції, Австрії, Польщі, Угорщини, Данії. Водночас із чотирьох країн ЄС за цей же період сумарний обсяг ПІІ був від'ємним: Фінляндія, Португалія, Словаччина, Німеччина.

Беручи до уваги фінансову допомогу Україні в умовах війни, відзначено програму фінансової підтримки України від ЄС на 2024–2027 рр. у розмірі 50 млрд євро – Ukraine Facility, яка спрямована на підтримку макрофінансової стабільності, відновлення економіки, реформування ключових секторів. Вагому військову допомогу Україні надали Німеччина, Польща, Франція, Нідерланди, Швеція, Італія, Данія, Іспанія, Фінляндія.

Ключові слова: іноземне інвестування, прямі іноземні інвестиції, фінансова підтримка, військова допомога, інвестиційні пріоритети, види фінансування, сектори економіки, Україна, країни Європейського Союзу, військовий стан.

Формул: 0, рис.: 3, табл.: 1, бібл.: 11.

Для цитування: Тоцька О., Бурець О. Іноземне інвестування та фінансова підтримка України країнами ЄС в умовах військового стану. Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку. №2(17)2025. С. 192-202. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2025-2-16>

Вступ (Introduction). У контексті глобалізованої економіки, де геополітична нестабільність і трансформаційні виклики стають визначальними факторами розвитку, питання іноземного інвестування набуває особливої ваги для держав, що перебувають у стані глибокої системної кризи. Україна, яка з 2014 р. протистоїть російській агресії, а з лютого 2022 р., – повномасштабній війні на знищення, знаходиться в епіцентрі не лише військового, а й економічного протистояння. У цих умовах інвестиційна взаємодія з країнами Європейського Союзу (далі – ЄС) виступає не просто економічним механізмом, а й стратегічним інструментом відновлення, стабілізації та майбутньої інтеграції в єдиний європейський простір.

Військовий стан, що триває вже кілька років, не лише ставить під загрозу стабільність національної економіки, але й формує нові парадигми для міжнародного співробітництва. У цьому контексті особливо важливим є дослідження ролі країн ЄС як потенційних інвесторів, які відіграють ключову роль у відновленні та модернізації української економіки. Іноземні інвестиції в умовах війни стають не лише фінансовим ресурсом, але й символом міжнародної підтримки та солідарності. Водночас для країн ЄС це можливість зміцнити свої економічні позиції в регіоні та сприяти стабільності в Україні. Війна, з одного боку, дестабілізує традиційні інститути та зменшує довіру інвесторів через ризики безпеки, з іншого – активізує механізми міжнародної солідарності, перетворюючи інвестиції на акт політичної й економічної підтримки.

Країни ЄС, керуючись принципами спільної безпеки та відповідальності, поступово переходять від фрагментарної фінансової допомоги до стратегічних капіталовкладень у критичні сектори української економіки: енергетику, інфраструктуру, ІТ та аграрний комплекс. Цей процес супроводжується суперечливими тенденціями: зростанням частки гарантованих державою інвестицій на тлі зменшення приватних ініціатив, пошуком балансу між короткотерміновими антикризовими заходами та довгостроковими реформами.

Таким чином, аналіз іноземного інвестування та фінансової допомоги України країнами ЄС в умовах військового стану є надзвичайно актуальним і потребує глибокого осмислення, оскільки він відкриває нові горизонти для дослідження взаємодії між економічними інтересами та політичними реаліями.

Літературний огляд (Literature review). У період 2023–2024 рр. тема іноземного інвестування України країнами ЄС в умовах військового стану привернула значну увагу науковців, економістів і політологів. Цей інтерес обумовлений як екстремними викликами, пов'язаними з повномасштабною російською агресією, так і стратегічними перспективами відбудови й інтеграції України в європейський економічний простір.

Вітчизняні й іноземні науковці досліджували такі аспекти іноземного інвестування в Україну: В. М. Мацука – структура механізму залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України [3]; О. В. Нечипорук – сучасний стан, тенденції та перспективи залучення іноземних інвестицій в умовах економіки війни [4]; М. В. Савченко й О. О. Пізюк – тенденції надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну з країн-учасниць ЄС за 2005–2022 рр. [5]; Е. Фрайер, І. Ліщинський, М. Лизун – вплив міжнародної допомоги та прямих іноземних інвестицій на показник валового внутрішнього продукту України [6]; І. Хома, Х. Воробій – основні напрями для інвестування в країні [7]; З. Я. Шацька та М. М. Козловець – напрями інвестування в економіку України за секторами промисловості й іноземними інвесторами в 2022–2024 рр. [8]; А. Härtel – готовність ЄС інвестувати ресурси в Україну на безпрецедентному рівні [10]; Е. Horska, S. Moroz, J. Palkovic – вказали, що Україні слід удосконалити механізм залучення прямих іноземних інвестицій [11]. Однак цікавим буде дослідження не тільки ПІІ, але й фінансової допомоги Україні країнами ЄС.

Мета, завдання та методи дослідження (Purpose, objectives and research methods). Метою статті є проаналізувати іноземне інвестування та фінансову допомогу Україні країнами Європейського Союзу в умовах військового стану, визначити основні тенденції та виклики, а також вивчити можливості для залучення інвестицій у стратегічні сектори економіки України. Для її реалізації поставлено такі завдання:

1) аналіз динаміки прямих іноземних інвестицій в Україну країнами світу та ЄС в 2015–2024 рр.;

2) оцінка впливу військового стану на інвестиційний клімат у країні;

3) визначення стратегічних європейських країн-партнерів і секторів для інвестування;

4) аналіз фінансової допомоги Україні країнами ЄС.

У межах дослідження використано такі методи:

– історико-логічний метод (у процесі визначення загальних тенденцій інвестування в Україну);

– порівняння (для співставлення обсягів прямих іноземних інвестицій до війни та під час військового стану);

– структурного аналізу та класифікації (для визначення внеску кожної країни-члена ЄС у загальну суму інвестицій в Україну з ЄС);

– аналізу (для вивчення особливостей фінансової допомоги Україні з країн ЄС).

Результати (Research results). На рис. 1 представлено дані про надходження прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ) в економіку України за останні 10 років. Він ілюструє загальну тенденцію змін у фінансуванні та підтримці з боку міжнародних партнерів. Зауважимо, що ПІІ – транскордонні інвестиції в підприємства з метою встановлення контролю чи стійкого впливу на діяльність підприємства, що досягається шляхом участі в капіталі [9].

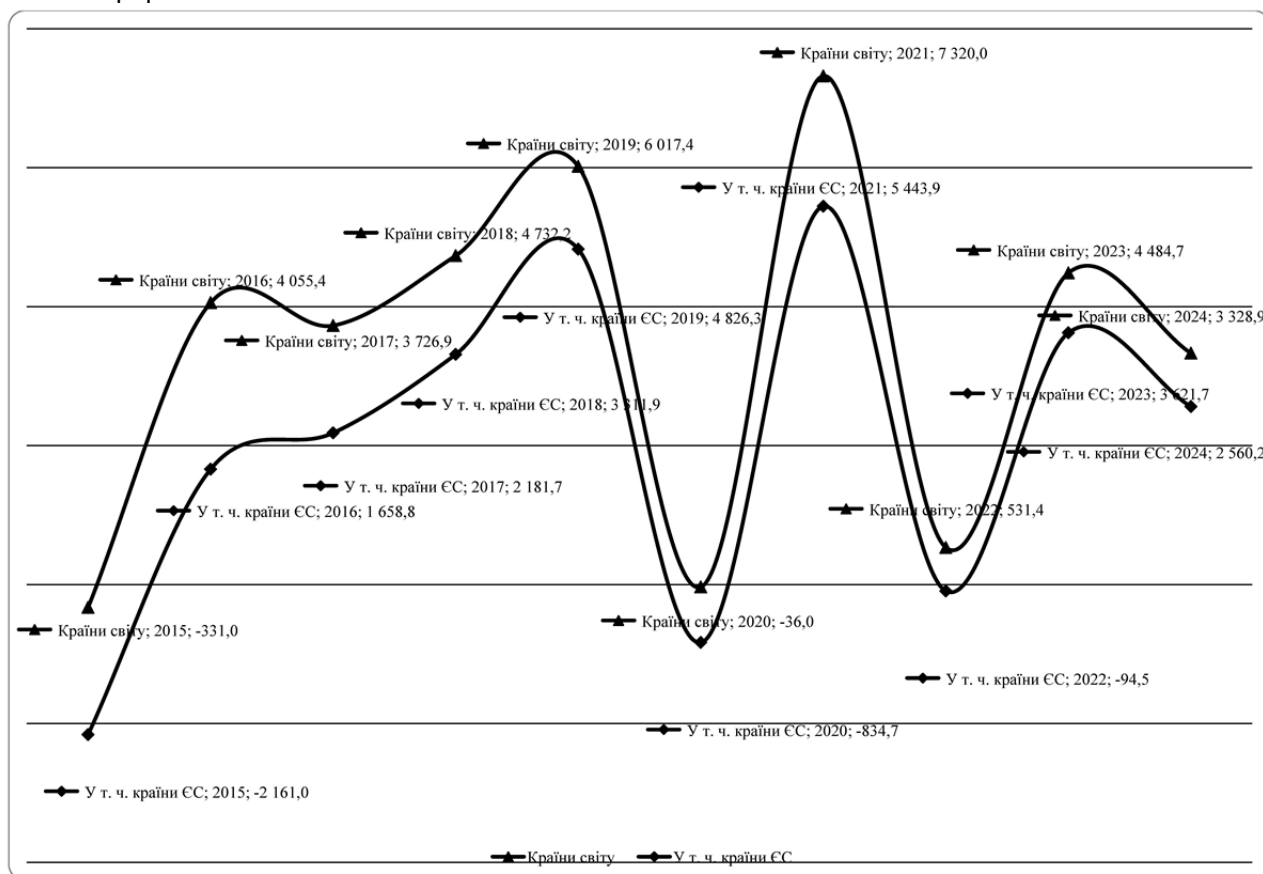

Рисунок 1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну, млн дол. США

Figure 1. Dynamics of foreign direct investment in Ukraine, million USD

Джерело: сформовано на основі [9].

Як бачимо, за останні 10 років (2015–2024 рр.) ПІІ в економіку України демонстрували значні коливання. Так, у 2015 р., спостерігався відтік капіталу на суму 331 млн дол. США, що було пов'язано з політичною й економічною кризою після подій 2014 р. Проте вже в 2016 р. ПІІ різко зросли (+4 386,4 млн дол. США порівняно з попереднім

роком), що свідчило про відновлення довіри іноземних інвесторів. У 2017–2019 рр. інвестиції залишалися на високому рівні, досягнувши піку у 2019 р. (6 017,4 млн дол. США), що підкреслювало позитивну динаміку. Однак у 2020 р. через пандемію COVID-19 й економічну нестабільність відбувся значний відтік капіталу (-6 053,4 млн дол. США порівняно з попереднім роком). У 2021 р. ситуація покращилася (+7 356 млн дол. США порівняно з попереднім роком), але в 2022 р. через повномасштабну війну з росією інвестиції скоротилися (-6 788,6 млн дол. США порівняно з попереднім роком). У 2023–2024 рр. спостерігалось поступове відновлення іноземного інвестування (4 484,7 млн дол. США у 2023 р. та 3 328,9 млн дол. США у 2024 р.), що свідчить про адаптацію економіки до нових умов і підтримку з боку міжнародних партнерів.

Динаміка ПІІ з країн ЄС мала майже ідентичну динаміку до сумарного обсягу ПІІ, окрім 2017 р. З рис. 1 можна побачити, що частка ПІІ з країн ЄС у загальній сумі ПІІ є надзвичайно великою. Зокрема, в 2024 р. вона склала 76,91 %.

У табл. 1, представлено динаміку ПІІ в Україну з країн ЄС у 2021–2024 рр. у розрізі країн. Ця таблиця ілюструє, які країни стали найбільшими інвесторами, а також показує відсоткове співвідношення їхніх внесків у загальний обсяг інвестицій із ЄС.

Таблиця 1. Прямі інвестиції країн ЄС в Україну в 2021–2024 рр.

Table 1. Direct investments from EU countries in Ukraine in 2021–2024

Країна ЄС	2021		2022		2023		2024	
	млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%
Австрія	167,8	3,08	121,1	-128,15	278,7	7,70	150,7	5,89
Бельгія	28,2	0,52	-9,6	10,16	13,0	0,36	*	0,00
Болгарія	12,0	0,22	10,2	-10,79	16,9	0,47	24,1	0,94
Греція	3,6	0,07	0,7	-0,74	2,1	0,06	-0,6	-0,02
Данія	47,3	0,87	31,2	-33,02	71,6	1,98	-2,0	-0,08
Естонія	58,3	1,07	12,0	-12,70	43,5	1,20	29,5	1,15
Ірландія	107,3	1,97	5,1	-5,40	3,1	0,09	*	0,00
Іспанія	-63,7	-1,17	4,2	-4,44	27,8	0,77	30,5	1,19
Італія	42,3	0,78	-7,2	7,62	-1,3	-0,04	37,7	1,47
Кіпр	1 674,4	30,76	-77,7	82,22	1 130,0	31,20	1 034,4	40,40
Латвія	21,8	0,40	-6,1	6,46	20,0	0,55	-6,7	-0,26
Литва	11,3	0,21	0,6	-0,63	23,0	0,64	3,4	0,13
Люксембург	321,1	5,90	262,4	-277,67	284,5	7,86	89,4	3,49
Мальта	10,0	0,18	2,8	-2,96	29,9	0,83	13,5	0,53
Нідерланди	1 435,2	26,36	-532,4	563,39	1 117,6	30,86	665,0	25,97
Німеччина	695,3	12,77	-284,0	300,53	-60,1	-1,66	21,8	0,85
Польща	227,9	4,19	96,7	-102,33	191,0	5,27	172,5	6,74
Португалія	*	0,00	-1,9	2,01	0,7	0,02	*	0,000
Румунія	3,0	0,06	0,4	-0,42	5,3	0,15	-1,6	-0,06
Словаччина	76,6	1,41	-20,8	22,01	-14,6	-0,40	23,2	0,91
Словенія	*	0,00	3,0	-3,17	9,3	0,26	17,9	0,70
Угорщина	128,0	2,35	150,3	-159,05	101,9	2,81	-2,8	-0,11
Фінляндія	15,2	0,28	-1,8	1,90	1,8	0,05	-0,4	-0,02
Франція	177,2	3,26	191,4	-202,54	266,1	7,35	151,1	5,90
Хорватія	*	0,00	0,0	0,00	-0,5	-0,01	8,7	0,34
Чехія	73,9	1,36	-1,4	1,48	34,1	0,94	5,2	0,20
Швеція	160,9	2,96	-43,6	46,14	26,5	0,73	80,3	3,14
Загалом ЄС	5 443,9	100,00	-94,5	100,00	3 621,7	100,00	2 560,2	100,00

* Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо конфіденційності статистичної інформації.

Джерело: сформовано на основі [9].

Аналіз ПІІ країн ЄС в Україну за період 2021–2024 рр. показує суттєві зміни під впливом війни й економічних викликів. У 2021 р., загальний обсяг ПІІ склав 5 443,9 млн дол. США, з яких найбільший внесок здійснили Кіпр (1 674,4 млн дол. США, 30,76 %), Нідерланди (1 435,2 млн дол. США, 26,36 %) та Німеччина (695,3 млн дол. США, 12,77 %). У 2022 р., після початку повномасштабної війни, спостерігається різке падіння прямих інвестицій до -94,5 млн дол. США, зокрема через великий відтік капіталу з Нідерландів (-532,4 млн дол. США) і Німеччини (-284,0 млн дол. США). Найбільше інвестували в цей період Люксембург (262,4 млн дол. США), Франція (191,4 млн дол. США) й Угорщина (150,3 млн дол. США). У 2023 р. інвестиції частково відновилися до 3 621,7 млн дол. США, де Кіпр (1 130,0 млн дол. США, 31,20 %) та Нідерланди (1 117,6 млн дол. США, 30,86 %) знову стали лідерами. У 2024 р. загальний обсяг інвестицій склав 2 560,2 млн дол. США, з яких Кіпр (1 034,4 млн дол. США, 40,40 %) і Нідерланди (665,0 млн дол. США, 25,97 %) залишаються ключовими інвесторами.

Окремі країни, такі як Ірландія та Угорщина, продовжують демонструвати негативну динаміку ПІІ, що свідчить про геополітичні ризики й економічну нестабільність. Натомість Австрія та Польща підтримують стабільний високий внесок ПІІ. Загалом, попри часткове відновлення ПІІ, їхній обсяг залишається нижчим за довоєнний рівень, що підкреслює вплив війни на економічну співпрацю країн.

На рис. 2 представлено графічне зображення класифікації країн ЄС за сумарним обсягом їх ПІІ в Україну в 2022–2024 р. Їх поділено на чотири групи:

- 1) країни з найбільшими інвестиціями (понад 100 млн дол. США);
- 2) держави з середнім рівнем ПІІ (понад 10 млн дол. США);
- 3) країни з найменшими інвестиціями (менше 10 млн дол. США);
- 4) держави з відтоком інвестицій.

Країни ЄС за сумарним обсягом ПІІ в Україну в 2022–2024 рр.							
Група 1		Група 2		Група 3		Група 4	
Кіпр	2 086,7	Естонія	85,0	Ірландія	8,2	Фінляндія	-0,4
Нідерланди	1 250,2	Швеція	63,2	Хорватія	8,2	Португалія	-1,2
Люксембург	636,3	Іспанія	62,5	Латвія	7,2	Словаччина	-12,2
Франція	608,6	Болгарія	51,2	Румунія	4,1	Німеччина	-322,3
Австрія	550,5	Мальта	46,2	Бельгія	3,4		
Польща	460,2	Чехія	37,9	Греція	2,2		
Угорщина	249,4	Словенія	30,2				
Данія	100,8	Італія	29,2				
		Литва	27,0				

Рисунок 2. Класифікація країн ЄС за сумарним обсягом прямих іноземних інвестицій в Україну в 2022–2024 р., млн дол. США

Figure 2. Classification of EU countries by total foreign direct investment in Ukraine in 2022–2024, million USD

Джерело: складено на основі табл. 1.

Отже, найбільший сумарний обсяг ПІІ за ти роки в Україну спостерігався з восьми країн ЄС: Кіпру, Нідерландів, Люксембургу, Франції, Австрії, Польщі, Угорщини, Данії. Водночас із чотирьох країн ЄС за цей же період сумарний обсяг ПІІ був від'ємним: Фінляндія, Португалія, Словаччина, Німеччина.

У світлі економічних викликів, з якими зіткнулася Україна, особливо в період з 2021 по 2024 рр., важливо не лише враховувати загальні обсяги ПІІ, але й детально аналізувати фінансову допомогу з країн ЄС.

Умови російської агресії перетворили Україну на полігон не лише для гуманітарних, а й економічних експериментів. ЄС, усвідомлюючи геополітичні й економічні ризики, трансформує свою підтримку з надзвичайної допомоги у довгострокову стратегію структурного переформатування. За підсумками 2023–2024 рр. Україна отримала понад 35 млрд євро фінансової допомоги від ЄС, з яких 7,9 млрд євро у 2024 р. стали критичними

для стабілізації бюджету. Проте за цими цифрами стоїть складний механізм, що поєднує інноваційні інструменти, політичну волю й інтеграційні амбіції.

Інвестиційна активність ЄС в Україні виходить за межі традиційних грантових механізмів, переходячи до більш комплексних і стратегічних форм фінансування. Ключовим інструментом у цьому контексті є Ukraine Facility, обсяг якого становить 50 млрд євро на період 2024–2027 рр. Цей механізм інтегрує кредитні гарантії, змішане фінансування та новаторські підходи до мобілізації приватного капіталу, що свідчить про прагнення ЄС не лише підтримати Україну фінансово, але й сприяти її економічному зростанню в умовах воєнних викликів.

Зокрема, Український інвестиційний фонд (UIF) із загальним бюджетом 9,3 млрд євро (з яких 7,8 млрд – це гарантії, а 1,5 млрд – змішані інструменти) має на меті залучити до 40 млрд євро інвестицій у критично важливі сектори економіки, такі як енергетика, логістика, кібербезпека й аграрний комплекс. Це не просто фінансова ін'єкція, а системний підхід до створення проривних стимулів, який трансформує військові ризики на довгострокові можливості для європейського бізнесу. Важливо зазначити, що такі інвестиції сприяють не лише відновленню інфраструктури, але й зміцненню економічної стійкості України.

Крім того, інноваційність фінансових інструментів, що використовуються в рамках цих програм, заслуговує на особливу увагу. Наприклад, 1,4 млрд євро інвестиційних угод, підписаних на Берлінській конференції в 2024 р., включають механізми ризикового капіталу для стартапів, кредитні лінії для муніципалітетів і гарантії під проєкти державно-приватного партнерства. Це свідчить про зміщення парадигми: замість надзвичайної допомоги ЄС робить акцент на структурній трансформації української економіки, інтегруючи її в європейські ланцюги доданої вартості.

Фінансові потоки з боку ЄС також демонструють високий рівень адаптації до нових воєнних реалій. Зокрема, використання заморожених російських активів для фінансування відновлення (1,4 млрд євро в 2024 р.) створює прецедент у міжнародному праві, де економічні санкції перетворюються на інвестиційний ресурс. Цей підхід не лише забезпечує необхідні фінансові ресурси для відновлення, але й підкреслює готовність міжнародної спільноти до використання новаторських рішень у відповідь на агресію.

У 2024 р. ЄС став найбільшим донором України, надавши 17,3 млрд дол. США у межах фінансового інструменту Ukraine Facility. Ця підтримка є частиною багаторічної програми на 2024–2027 рр., з якої 3,2 млрд дол. США надано у формі грантів [1]. Основні *напрями фінансування* включають гуманітарну допомогу, підтримку соціальних виплат, відновлення енергетичної інфраструктури, а також підготовку до майбутнього відновлення через програми EU4U та механізми ЕСНО (Європейська комісія з гуманітарної допомоги).

В 2021 р. інвестиції ЄС в Україну були зосереджені на підтримці економічних реформ для відновлення після COVID-19, досягнення кліматичної нейтральності, енергетичної безпеки, дослідженнях та інноваціях у сфері біотехнологій, медицини й інтеграції України до європейського ринку. Загальний обсяг інвестицій становив близько 1,5–2 млрд євро на рік із акцентом на підтримку малого та середнього бізнесу, енергоефективність, транспортну інфраструктуру, цифровізацію та реформи в сфері правосуддя й державного управління. Основними програмами були EU4Business та EU4Energy, а також підтримка реформ у рамках Угоди про асоціацію.

Після початку повномасштабної війни в 2022 р., інвестиції ЄС в Україну значно зросли. У 2024 р., підтримка зросла до 17,3 млрд дол. США, що є у 8–10 разів більше, ніж у 2021 р. *Напрями фінансування* також змінилася: якщо в 2021 р. акцент робився на довгострокових реформах, то в умовах війни пріоритети змістилися до разової підтримки для стабілізації економіки, соціальних виплат і відновлення зруйнованої інфраструктури. *Форми підтримки* також зазнали змін: у довоєнний період переважали гранти, технічна допомога та

кредити на реформи, тоді як у 2022–2024 рр. значна частина підтримки надається у формі грантів і краудфандових платформ для покриття термінових потреб (рис. 3).

	Інвестиційні пріоритети	Види фінансування
2021	1. Відновлення економіки після COVID-19	1. Гранти
	2. Цифрова трансформація	2. Технічна допомога
	3. Досягнення кліматичної нейтральності	3. Кредити на реформи
	4. Наука та інновації	
2024	1. Оборонні інвестиції та безпека	1. Кредити з пільговими умовами
	2. Інновації та підтримка малого бізнесу	2. Гуманітарна та військова допомога
	3. Енергетична незалежність	3. Одноразові транші
	4. Логістична підтримка та розвиток агропромисловості	4. Гранти та платформи для краудфандингу

Рисунок 3. Порівняльна характеристика інвестиційних пріоритетів і видів фінансування в 2021 і 2024 рр.

Figure 3. Comparative characteristics of investment priorities and types of financing in 2021 and 2024

Джерело: авторська розробка.

Крім того, що ЄС активно інвестує в економічний розвиток і гуманітарну допомогу, в 2025 р. він також планує спрямувати значні фінансові ресурси на дослідження та розробку оборонних технологій. Це стратегічне рішення зумовлене необхідністю зміцнення обороноздатності країн-членів ЄС у контексті сучасних геополітичних викликів.

Євросоюз планує інвестувати понад 1 млрд євро у дослідження та проекти з розвитку оборонних технологій, ураховуючи досвід війни в Україні. У рамках щорічної програми Європейського оборонного фонду (EDF) передбачено фінансування критично важливих технологій, зокрема в наземних бойових діях, космосі й енергетичній стійкості. Близько 40 млн євро буде спрямовано на спільні дослідження країн ЄС, включаючи оцінку оперативної ситуації та розробку сенсорів. Програма також оголосить конкурси для розвитку технологій, таких як евакуація поранених і алгоритми взаємодії людини зі штучним інтелектом. Українські учасники вперше можуть отримати підтримку як треті особи. У 2025 р. заплановано проведення EUDIS Defense Hackathon для створення інноваційних рішень для бойових дій в Україні. Європейський оборонний фонд має бюджет у 7,3 млрд євро на 2021–2027 рр. для проектів у галузі оборонних технологій [2].

З початку повномасштабної війни в Україні всі 27 країн ЄС активно надають підтримку Україні в різних формах та обсягах. Країни-члени ЄС реалізують допомогу як через спільні програми ЄС, так і в рамках двосторонніх угод. Основні напрями допомоги включають відновлення інфраструктури, військову, гуманітарну та фінансову підтримку.

Німеччина стала одним із найбільших донорів, надавши Україні понад 22 млрд євро в період з 2022 по 2024 рр. Основні напрями допомоги включають військову підтримку, яка охоплює постачання танків Leopard-2, систем протиповітряної оборони IRIS-T, гаубиць і боеприпасів на суму понад 5 млрд євро. Гуманітарна допомога Німеччини становить 1,2 млрд євро і включає медикаменти, генератори для енергосистеми та допомогу внутрішньо переміщеним особам. Крім того, Німеччина виділила 1 млрд євро на відновлення інфраструктури, зокрема ремонт шкіл і лікарень.

Польща також активно підтримує Україну, надавши понад 4 млрд євро. Військова допомога включає постачання танків PT-91, самохідних артилерійських установок Krab і безпілотників, загальна сума якої складає близько 3 млрд євро. Гуманітарна допомога полягає у створенні притулків для біженців і медичній підтримці на суму 500 млн євро.

Франція надала Україні понад 3,8 млрд євро, зокрема військову допомогу у вигляді самохідних артилерійських установок Caesar і ракет SCALP на суму близько 2,1 млрд євро. Додатково Франція забезпечує постачання трансформаторів і ремонт енергомереж на суму 500 млн євро.

Нідерланди надали Україні понад 3,5 млрд євро, зокрема військову допомогу у вигляді патрульних катерів і навчання військових на суму 1,5 млрд євро. Також Нідерланди фінансують Міжнародний кримінальний суд для розслідування злочинів росії на суму 100 млн євро.

Швеція виділила понад 2,11 млрд євро, з яких 1,2 млрд євро йде на військову допомогу у вигляді гаубиць Archer і протикорабельних ракет.

Італія виділила Україні понад 2 млрд євро, з яких 1 млрд євро припадає на військову допомогу, що включає артилерію та системи радіоелектронної боротьби. Гуманітарна допомога становить 300 млн євро, а на відновлення інфраструктури в Одесі та Миколаєві виділено 200 млн євро.

Данія надала понад 1,7 млрд євро, зокрема на постачання танків Leopard-1 і медичного обладнання.

Іспанія і Фінляндія також активно підтримують Україну, надавши відповідно понад 1,5 млрд та 1,2 млрд євро. Іспанія зосередилася на військовій допомозі у вигляді зенітних ракетних комплексів, тоді як Фінляндія забезпечує підтримку у сфері кібербезпеки.

Бельгія надала Україні понад 800 млн євро, зокрема на військову допомогу у вигляді пального та медичного обладнання.

Інші країни ЄС, такі як Прибалтійські держави (Литва, Латвія, Естонія), Австрія та Словаччина, також зробили значний внесок у підтримку України.

Спільні програми ЄС також відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової допомоги Україні. Європейський інструмент миру (EPF) передбачає виділення 6,1 млрд євро на військову допомогу, тоді як Macro-Financial Assistance (MFA) забезпечує підтримку бюджету на суму 18 млрд євро у 2023 р. Додатково програма EU4Health передбачає виділення 50 млн євро на медичну допомогу.

Обговорення (Discussion). Узагальнюючи результати дослідження іноземного інвестування України країнами ЄС та фінансову допомогу в умовах військового стану, можна стверджувати, що цей процес є складним і багатограним явищем, яке має як позитивні, так і негативні аспекти. По-перше, не можна недооцінювати значення іноземних інвестицій для стабілізації та відновлення української економіки в умовах військових дій. Інвестиції з країн ЄС сприяють не лише фінансовій підтримці, а й переносу технологій, залученню нових ринків збуту та підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств.

Важливо зазначити, що іноземне інвестування в Україні в умовах військового стану супроводжується низкою викликів. Нестабільність політичної та економічної ситуації, ризики, пов'язані з безпекою, а також недостатня прозорість у системі управління фінансами створюють перешкоди для залучення іноземних капіталів. Це, своєю чергою, викликає занепокоєння у потенційних інвесторів щодо доцільності вкладення коштів у країну, що перебуває у стані конфлікту.

Для забезпечення ефективності іноземного інвестування Україні необхідно зосередитися на поліпшенні інституційного середовища, підвищенні прозорості витрат і дотриманні міжнародних стандартів управління. Виконання цих умов стане запорукою не лише стабільного потоку іноземних інвестицій, але й зміцнення довіри міжнародної спільноти до українських державних інститутів.

Висновки (Conclusions). Отож, можна зробити висновки, що іноземне інвестування України країнами ЄС в умовах військового стану є важливим чинником економічного відновлення. Упродовж 2015–2024 рр. ПП в економіку України демонстрували значні коливання: піки інвестування припадали на 2019 (6 017,4 млн дол. США, у т. ч. з ЄС – 4 826,3 млн дол. США) і 2021 рр. (7 320,0 млн дол. США, у т. ч. з ЄС – 5 443,9 млн дол. США), відтік капіталовкладень – на 2015, 2020 (загалом і з ЄС) і 2022 рр. (з ЄС). У 2023–2024 рр. спостерігалось поступове відновлення іноземного інвестування (4 484,7 млн дол. США у 2023 р. та 3 328,9 млн дол. США у 2024 р.), що свідчить про

адаптацію економіки до нових умов і підтримку з боку міжнародних партнерів. Динаміка ППІ з країн ЄС мала майже ідентичну динаміку до загальної кількості ППІ, окрім 2017 р. Частка ППІ з країн ЄС у загальній сумі ППІ є надзвичайно великою. Зокрема, в 2024 р. вона склала 76,91 %.

Якщо розглядати ППІ в Україну з ЄС, то найбільшими країнами інвесторами, які вкладали кошти у вітчизняні підприємства, були Німеччина (в 2021 р.), Кіпр і Нідерланди (в 2021, 2023–2024 рр.), Люксембург, Франція, Угорщина (в 2022 р.). найбільший сумарний обсяг ППІ за 2022–2024 рр. в Україну спостерігався з восьми країн ЄС: Кіпру, Нідерландів, Люксембургу, Франції, Австрії, Польщі, Угорщини, Данії. Водночас із чотирьох країн ЄС за цей же період сумарний обсяг ППІ був від'ємним: Фінляндія, Португалія, Словаччина, Німеччина. З огляду на таку ситуацію, необхідно подолати наявні виклики та створити сприятливе середовище для інвестицій. Лише за умови комплексного підходу до вирішення цих питань Україна зможе забезпечити сталий розвиток та інтеграцію в європейську економіку.

Беручи до уваги фінансову допомогу Україні в умовах війни, варто відзначити програму фінансової підтримки України від ЄС на 2024–2027 рр. у розмірі 50 млрд євро – Ukraine Facility, яка спрямована на підтримку макрофінансової стабільності, відновлення економіки, реформування ключових секторів. Вагому військову допомогу Україні надали Німеччина, Польща, Франція, Нідерланди, Швеція, Італія, Данія, Іспанія, Фінляндія.

Можливість подальших досліджень вбачаємо у дослідженні динаміки та структури прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності.

Список літератури

1. ЄС став найбільшим фінансовим донором України у 2024 році. *Укрінформ*: вебсайт. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3944339-es-stav-najbilsim-finansovim-donorom-ukraini-u-2024-roci.html#amp_tf=%D0%94%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%BE%3A%20%251%24s&aoh=17383884643659&csi=1&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.ukrinform.ua%2F%2F%2F3944339-es-stav-najbilsim-finansovim-donorom-ukraini-u-2024-roci.html
2. ЄС спрямує 1 млрд євро на оборонні дослідження з урахуванням досвіду війни в Україні. *Укрінформ*: вебсайт. URL: <https://search.app/9jE4uMhJutHSUcVZ9>
3. Мацука В. М. Механізм залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.38>
4. Нечипорук О. В. Проблема залучення іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6>
5. Савченко М. В., Пізюк О. О. Прямі іноземні інвестиції з Європейського Союзу в економіку України: сучасний стан та тенденції залучення. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2023. № 2 (82). С. 59–68. URL: <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.059>
6. Фрайер Е., Ліщинський І., Лизун М. Вплив міжнародної допомоги та прямих іноземних інвестицій на економічне зростання в Україні. *Журнал європейської економіки*. 2024. Т. 23, № 3. С. 397–412. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2024_23_3_4
7. Хома І., Воробій Х. Інвестування в Україні під час війни та перспективи інвестиційних процесів у післявоєнний час. *Галицький економічний вісник*. 2024. Т. 86. № 1. С. 84–89. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.084
8. Шацька З. Я., Козловець М. М. Сучасний стан та перспективи розвитку іноземних інвестицій в Україні під час війни. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 7–8. С. 24–29. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13952987>
9. Статистика зовнішнього сектору. *Національний банк України*: вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
10. Härtel A. EU Actorness in the conflict in Ukraine: between 'comprehensive' ambitions and the contradictory realities of an enlarged 'technical' role. *Ethnopolitics*. 2023. Vol. 22, issue 3. Pp. 271–289. URL: <https://doi.org/10.1080/17449057.2022.2028421>
11. Horska E., Moroz S., Palkovic J. Determinants of export activities in Ukrainian regions in the pre-conflict and the first-stage conflict periods. *Entrepreneurial Business and Economics Review*. 2023. Vol. 11, no 1. Pp. 181–198. URL: <https://doi.org/10.15678/EBER.2023.110110>

Стаття надійшла до редакції 13.05.2025

Статтю рекомендовано до друку 15.06.2025

Внесок авторів: всі автори зробили рівний внесок у цю роботу

Конфлікт інтересів: автори повідомляють про відсутність конфлікту інтересів

Totska Olesia

Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Professor at the Department of Management
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Vynnychenko str., 28, Lutsk, 43021, Ukraine,
Associate researcher,
French Research Center in Humanities and Social Sciences CEFRES,
UAR 3138 CNRS-MEAE, Prague, Czech Republic
e-mail: totska.olesia@vnu.edu.ua
ORCID ID: [0000-0003-4748-2134](https://orcid.org/0000-0003-4748-2134)

Burets Oleksandra

Applicant of Higher Education, in 072 Finance and Banking,
Insurance and Stock Market
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Vynnychenko str., 28, Lutsk, 43021, Ukraine,
e-mail: burets.oleksandra2023@vnu.edu.ua

Foreign investment and financial support to Ukraine by EU countries under martial law

Abstract. Before the full-scale russian invasion in 2022, Ukraine was actively working to improve the investment climate and integrate into European economic structures. However, the war significantly changed the situation, posing new challenges for foreign investors. The purpose of the study is to analyze foreign investment and financial assistance to Ukraine by European Union (EU) countries under martial law, identify the main trends and challenges, and explore opportunities for attracting investment in strategic sectors of the Ukrainian economy.

The study analyzed the dynamics of foreign direct investment (FDI) into Ukraine by countries around the world and the EU in 2015–2024. It was determined that the peaks of investment fell on 2019 and 2021, the outflow of capital investments – on 2015, 2020 (in general and from the EU) and 2022 (from the EU). In 2023–2024 there was a gradual recovery of foreign investment. The dynamics of FDI from EU countries had almost identical dynamics to their total volume, except for 2017. The share of FDI from EU countries in the total amount of FDI is extremely large – 76.91% in 2024.

The largest total volume of FDI for 2022–2024 to Ukraine was observed from eight EU countries: Cyprus, the Netherlands, Luxembourg, France, Austria, Poland, Hungary, Denmark. At the same time, the total volume of FDI from four EU countries for the same period was negative: Finland, Portugal, Slovakia, Germany.

Taking into account the financial assistance to Ukraine in war conditions, the program of financial support to Ukraine from the EU for 2024–2027 in the amount of 50 billion euros – Ukraine Facility, which is aimed at supporting macro-financial stability, economic recovery, and reforming key sectors, was noted. Significant military assistance to Ukraine was provided by Germany, Poland, France, the Netherlands, Sweden, Italy, Denmark, Spain, and Finland.

Keywords: foreign investment, foreign direct investment, financial support, military aid, investment priorities, types of financing, economic sectors, Ukraine, European Union countries, martial law.

JEL Classification: F21.

Formulas: 0, fig.: 1, tabl.: 3, bibl.: 11.

For citation: Totska O., Burets O. Foreign investment and financial support to Ukraine by EU countries under martial law. Financial and Credit Systems: Prospects for Development. №2(17)2025. P. 192-202. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2025-2-16> [in Ukrainian]

References

1. Ukrinform. (2025). The EU became the largest financial donor to Ukraine in 2024. Retrieved from https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3944339-es-stav-najbilsim-finansovim-donorom-ukraini-u-2024-roci.html#amp_tf=%D0%94%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%BE%3A%20%251%24s&aoh=17383884643659&csi=1&referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com&share=https%3A%2F%2Fwww.ukrinform.ua%2Frubric-economy%2F3944339-es-stav-najbilsim-finansovim-donorom-ukraini-u-2024-roci.html [In Ukrainian]
2. Ukrinform. (2025). The EU allocates 1 billion euros for defense research, taking into account the experience of the war in Ukraine. Retrieved from <https://search.app/9jE4uMhJutHSUcVZ9> [In Ukrainian]
3. Matsuka, V. M. (2024). Mechanism of attracting foreign investments in the economy of Ukraine. *Effective Economy*. 1. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.1.38> [In Ukrainian]
4. Nechyporuk, O. V. (2023). The problem of attracting foreign investment in Ukraine during the war. *Economy and Society*. 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-6> [In Ukrainian]
5. Savchenko, M. V., & Piziuk, O. O. (2023). Foreign direct investments from the European Union in the economy of Ukraine: current state and trends of involvement. *Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*. 2. 59–68. <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.059> [In Ukrainian]
6. Fraiier, E., Lishchynskiy, I., & Lyzun, M. (2024). The impact of international aid and direct foreign investment on economic growth in Ukraine. *Journal of European Economy*. 23(3). 397–412. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2024_23_3_4 [In Ukrainian]

7. Khoma, I., & Vorobiy, Kh. (2024). Investing in Ukraine during the war and prospects for investment processes in the postwar period. *Galician Economic Journal*. 86(1). 84–89. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.084 [In Ukrainian]
8. Shatska, Z. Ya., & Kozlovets, M. M. (2024). Current state and development prospects of foreign investments in Ukraine during the war. *Market Relations Development in Ukraine*. 7–8. 24–29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13952987> [In Ukrainian]
9. National Bank of Ukraine. (2025). External sector statistics. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> [In Ukrainian]
10. Härtel, A. (2023). EU Actorness in the conflict in Ukraine: between 'comprehensive' ambitions and the contradictory realities of an enlarged 'technical' role. *Ethnopolitics*. 22(3). 271–289. <https://doi.org/10.1080/17449057.2022.2028421>
11. Horska, E., Moroz, S., & Palkovic, J. (2023). Determinants of export activities in Ukrainian regions in the pre-conflict and the first-stage conflict periods. *Entrepreneurial Business and Economics Review*. 11(1). 181–198. <https://doi.org/10.15678/EBER.2023.110110>

The article was received by the editors 13.05.2025

The article is recommended for printing 15.06.2025

Authors Contribution: All authors have contributed equally to this work

Conflict of Interest: The authors declare no conflict of interest